

5. AZ ETIÓP FŐEMBER ÚTJA
Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.
(Apostolok cselekedetei 8,26–40)

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

A Heidelbergi Káté II. – A Második Helvét Hitvallás. Budapest, 2004, Kálvin Kiadó.
Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.
Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 2004, Kálvin Kiadó.
Goppelt, Leonhard: Az Újszövetség teológiája. Fordította Dr. Szathmáry Sándor. Budapest, 1992, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya.
Kálvin János: Tanítás a keresztyén vallásra. Budapest, 1986, Kálvin Kiadó.
Dr. Lenkeyné Dr. Semsey Klára: Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv magyarázata. in: JK. Budapest, 1995.
Szabó Andor: „Lábam előtt mécses a te igéd...” Budapest, 1995. Kálvin Kiadó.
Szűcs Ferenc: Hiteles írásmagyarázat a református teológiai tradícióban; <http://dc.reformatus.hu/data/2014/03/07/dc2008.pdf>
Dr. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985, Free University Press.

Isten Igéjének megértése:

Az Isten Igéjét nem lehet tetszés szerint magyarázni. A II. Helvét Hitvallás 2. fejezete azt fogalmazza meg, hogy a Szentírás Isten igaz Igéje, és ezt az Igét hirdetve kell magyarázni. Ahhoz, hogy Isten Igéjét helyesen megértsük, először is szükség van hiteles magyarázatra, másodsor meg kell érteni azt, hogy Isten Szentlelke által mit akart üzenni ezen a szövegen keresztül.

1. Szöveg hiteles magyarázata:

A hiteles megértéshez nyelvi és kortörténeti exegézis (magyarázat) szükséges, ami a teljes Írás szűkebb és tágabb kontextusában vizsgálja az adott részt. Az összefüggéseiből kiragadott magyarázat félrevezető lehet. A magyarázatnak a hit és szeretet szabályai szerint kell történni. (Róm 12,6) A II. Helvét Hitvallás 2. fejezete ezt így fogalmazza meg:

„Ezért nem helyeslünk akármilyen magyarázatokat... Az írásnak csak azt a magyarázatát ismerjük el igaz, keresztyén értelmű magyarázatnak, amely magából az írásból van véve (annak a nyelvnek szelleme szerint, amelyen írták azt, valamint a körülmények szerint mérlegelve és a hasonló, vagy eltérő, több és világosabb helyeknek egybevetésével kifejtve), amely egybevág a hitnek és szeretetnek regulájával, és kiváltképpen szolgálja Isten dicsőségét és az emberek üdvösségét.”

Kálvin szerint már ez a folyamat is a Szentlélek belső bizonyágtételét igényli. Az etióp kincstárnok megtérésének a történetében az az ige szerepel a magyarázat megjelölésére görögül, amit a teológia használ az írásmagyarázat szakkifejezéseként (hermeneutika). Ez a tudományos és emberi oldal is része a Lélek munkájának. Az egész Írást akkor érhetjük meg helyesen, ha Krisztusra nézve értelmezzük. Erre példa az etióp kincstárnok története is.

A szöveg értelmezése után az Isten üzenetét kell megérteni.

2. Szöveg üzenetének megértése:

Isten Szentlelke ihlette a Szentírókat. Ugyanez a Lélek eleveníti meg a holt betűket, és szólaltatja meg az élő Igét. Ez a megelevenedés ugyanaz a csoda, ami a Szentírókkal történt. A Szentlélek úgy eleveníti meg a Szentírás tartalmát, hogy megvilágítja, hogy ez az Ige mit jelent itt és most, és az ember felismeri, hogy róla van szó. Felismeri, hogy köze van hozzá, megérinti, megszólítja, megmozgatja, megváltoztatja, az örök élet útján indítja el. Isten az Ő Igéje által ébreszt hitet, és hit által érti meg az ember, hogy az Írott ige nem holt betű. A Szentlélek

vezetése által magyarázzák az igehirdetők a Szentírást. Kálvin különösen is hangsúlyozza a Szentlélek belső bizonyágtételét, véleménye szerint ez a legfontosabb feltétele a Szentírás értelmezésének. (testimonium Spiritus Sancti internum). Amíg a Lélek meg nem eleveníti, addig a szó holt marad. (2Kor 3,14)

Fülöp:

A történetben szereplő Fülöp nem azonos Jézus tanítványával. Ő diakónus. A jeruzsálemi gyülekezet bízta meg ezzel a feladattal. (ApCsel 6,5) István halála után mint evangélista működött. Hellénista, görögül beszélő zsidó ember volt. Hite megmutatkozott abban, hogy a samaritánusok között hirdette az evangéliumot. A Szentírás kiemeli vele kapcsolatban, hogy a Szentlélek vezette őt. (ApCsel 6,3; 8,29) Missziói munkát Azótoszban és a tengerparti Cézarea vidékén végzett. (ApCsel 8,40) Pál apostollal itt találkozott a harmadik missziói útján. Pál meglátogatta a házában, és megemlíti a Szentírás, hogy Fülöpnek négy lánya volt, akik mind prófétanők voltak. (ApCsel 21,8) A hagyomány szerint Hierapoliszba költöztek, és itt is temették el őket. Fülöp evangéliumhirdetését jelek és csodák kísérték (ApCsel 8,13), mint Jézusét.

Fülöpöt a Szentlélek vezette el a gázai útra, és a kincstárnokkal együtt megtett út alatt vált a holt betű Isten élő Igéjévé.

Etióp kincstárnok:

Eddig az Apostolok Cselekedeteiben Lukács arról beszélt el történeteket, hogy hogyan jut el az evangélium sok emberhez. Itt egy olyan történettel találkozunk, amikor egy embernek szól konkrétan az üzenet. Ez az ember ráadásul egy pogány külföldi, akire keresés közben talált Isten. Etiópia az izráéli szemlélet szerint a föld végső határa. Tehát ahogyan megmondta mennybemenetele előtt Jézus, tanúi lesznek követői a föld végső határáig. (ApCsel 1,8)

A kincstárnok egy magas rangú királyi udvari tisztségviselő, tulajdonképpen pénzügyminiszter. Az etiópiai uralkodó hivatalos neve: kandaké. Mivel az uralkodó királynő közvetlen munkatársa volt, ezért a kor szokása szerint eunuchként vállalhatta csak el ez a feladatot. Azért tehát, hogy sikeres, gazdag legyen, le kellett mondania sok mindentől. Gazdag és művelt ember volt. Az Ószövetséget bizonyára görög nyelven olvasta. Jeruzsálemben a fővárosban járt, megtett 4000 kilométert azért, hogy részt vegyen egy istentiszteleten. Mint megcsonkított ember, nem lehetett volna soha sem prozelita sem.

Találkozás:

Ez volt az utolsó állomás a nagy pusztaságon át az Egyiptomba vezető út előtt. Fülöp a Lélek indítására szólított meg egy magas rangú idegent. A kor szokásai szerint hangosan olvasott a kincstárnok. Hasonló a helyzet, mint az emmausi tanítványoknál. Halad egy ember egy úton, közben az Isten Igéjét, a próféciákat nem érti meg mindaddig, amíg valaki meg nem magyarázza. A találkozás során Fülöp Jézusra utal, és rá nézve magyarázza az ószövetségi próféciát. Jézus szenvedéséről és a mennybemenetelére utal az ézsaiási idézet. A megaláztatás és a felemeltetés képe a mennyből földre jött és újra mennybe emelkedett Krisztusról beszél. A magyarázat nyomán a kincstárnok megérti azt, hogy mit jelent a prófécia őrá nézve. A látható jele, hogy megkeresztelkedik a kincstárnok. Ezzel kifejezi az új élet iránti vágyát. A vízbe belemerülés meghalását jelent a korábbi életnek, és a kiemelkedés feltámadást az új életre. A keresztséget hitvallás előzte meg. Ez volt első keresztyéneknek a hitvallása. Jézus a Megváltó, a Szabadító. Az Ige megértésének, a Krisztussal való lelki találkozásnak a jele az öröm. A kincstárnok örömmel folytatta az útját tovább. Az etióp főember személyes kapcsolatba került Istennel magával.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A pünkösdi ünnepkör nem áll sajnos közel a gyermekekhez. Kevésbé értik, és még kevésbé ünneplik a családban. Éppen ezért a hittanórákon különösen nagy hangsúlyt kell tenni a magyarázatokra, és annak a segítésére, hogy ezt az ünnepet is ünnepként élje meg a gyermek. Az itteni témához különösen szükséges a kortörténeti háttérmagyarázat, hiszen ezek a gyermekek számára nagyon távol állnak a mindennapi élettől. A téma abban is segítséget ad, hogy a gyermekek ráébredjenek arra, hogy Isten Igéjét meg lehet érteni, és ezeknek üzenete van a mindennapokra nézve.

A konkrét történet alapján rámutathatunk arra is, hogy szabad és érdemes kérdezni, mivel ez segítséget adhat a mindennapokban.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Tudja elmondani a tankönyvi képek és a szöveg segítségével az etióp főember történetét. • Tudjon kérdezni a történettel kapcsolatban. • Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Pál levele a galatákhoz 3,28	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Tudja elmondani az etióp főember történetét a tankönyvi képek és szöveg alapján. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudjon kérdéseket feltenni a tankönyvi Igével kapcsolatban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni a lecke Igéjét: Gal 3,28.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

Fő hangsúly: Kérdésekre, Isten Igéjének a megértésére való bátorítás.

Értelmi cél: Az etióp főember történetén keresztül arra való rámutatás, hogy Isten Igéjének a megértéséhez magyarázatra van szükség.

Érzelmi cél: A kérdések feltételéhez szükséges bátorság érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: Arra való bátorítás, hogy tegyen fel kérdéseket a bibliai történettel kapcsolatban és merjen kérdezni, ha valamit nem ért.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Dobom a kérdést! A gyerekek álljanak körbe, és egy kislabda segítségével kérdezzessenek egymástól! A téma lehet az előző órán tanult történet ismétlése. Mindenkinek kell kérdeznie, és lehetőség szerint válaszolnia is.	A játék utáni beszélgetéshez jól használható a TKEI 148. vagy a TKGY 134.

	<p>Még jobb, ha azt kérjük a gyermekektől, hogy a korábbi órán tanult történet alapján a hittanoktatótól kérdezzenek olyasmiket, amit nem értenek vagy furcsa a számukra. (Az is elég, ha néhány jelentkező kérdez).</p> <p>Beszélgessünk ezután a gyerekekkel a kérdésről, arról, hogy kell-e bátorság hozzá, kitől és mit kérdeznek meg.</p>	<p>oldalán található motivációs rajzos feladat.</p> <p>Ha nem szeretnénk ezt használni, akkor az 1. feladatot is használhatjuk motivációnak, majd a TKEI 148. oldalát vagy a TKGY 134. oldalát.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Történet vázlata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etióp kincstárnok utazik. • Ézsaiás könyvét olvassa, és nem érti. • Fülöp Isten indítására azon az úton megy, mellé szegődik. • „Érted-e, amit olvasol?” • Fülöp elmagyarázza, amit az Ige mond. • A kincstárnok miután megértette az Igét, megkeresztelkedett. <p>Kérdések a kosárban</p> <p>Kérjük meg a gyermekeket arra, hogy a tanult történethez tegyenek fel kérdéseket. Bármit, amit nem értenek vagy furcsa a számukra. Hogy bátrabban kérdezhessenek, kérjük meg őket, hogy írják föl egy lapra a kérdéseiket, és név nélkül egy közös kosárba tegyék be. A hittanoktató majd fölolvashatja és megválaszolhatja őket.</p> <p>Kapcsolódó feladatok a feldolgozáshoz: 2-4. feladat</p>	<p>Arra is lehetőség van, hogy a gyerekek önállóan olvassák el a történetet, és úgy írjanak hozzá kérdéseket.</p>
Házi feladat	Bármi, ami nem készül el az órán.	
Énekjavaslat	Főember az úton	TKEI ÉS TKGY 8. éneke

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 148-150. vagy TKGY 134-136. oldalak

A képen látható:

A TKEI 148. oldalon az TKEI 100. vagy a TKGY 134. oldalon a TKGY 96. oldalról ismert fiút látjuk, gondolkodik, várja, hogy eszébe jusson valami megoldás. Körülötte rajzolt „piktogramok”: telefon, lexikonok, tankönyv, idősebb nő, internet, tanár, osztálytárs. Feje fölött kérdőjel.

A TKEI 149. vagy a TKGY 135. oldalán korabeli díszes hintó, benne egy sötét bőrű férfi, kezében tekerccsel. A hintó elé fogott fehér lovat sötétbőrű szolga vezet. Az út homokos, sivár. A pillanatképet a néző „távolabbról” látja.

A TKEI 150. vagy a TKGY 136. oldalán közelképet látunk, a díszes hintóban ülők: egy fehér férfi és a távolról már látott sötét bőrű férfi. A tekerccset nézik, a fehér bőrű férfi láthatóan magyaráz valamit, az ujjával mutatva.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Kit látsz a képen? (A Jézus imádkozni tanít: az Úri imádság c. leckénél már találkoztál vele, talán nevet is adott neki.)
- Mit csinál a fiú?
- Mit jelent a kérdőjel?
- Hol kereshet választ a kérdéseire? Sorold fel a képek alapján!
- Te szoktál-e kérdéseket megfogalmazni? Kitől kérsz segítséget legtöbbször?
- Most mire lennél kíváncsi? Te hol néznél utána, vagy kitől kérnél segítséget?
- Van lexikonod? Milyen?
- Szoktál az interneten keresgélni? Mikor használtad utoljára és mit kerestél?
- A tanáraidnak szoktál feltenni kérdéseket? Ha igen, mit kérdeztél meg tőlük?

Beszélgetés pontok az aranymondáshoz

Aranymondás: „Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban.”

- Milyen más vallású embereket ismersz?
- Jártál-e már Magyarországon kívül más országokban? Hol?
- Olvastál-e már olyan mesét, amelyben szolgák szerepeltek? Mi volt a címe?
- Hány lány és hány fiú jár az osztályotokba?
- Jár-e az osztályotokba más nemzetiségű gyermek? Honnan költöztek ide?

Nézzétek meg a képet és olvassátok el az olvasmányt!

- Nézd meg alaposan ezt a járművet a képen! Magyarázd el, hogy milyen lehet rajta utazni!
- Kiket látsz a képen?
- Láttál már barna bőrű embereket? A történet szereplője Afrikából jött.
- Olvasd el, miért indult erre a hosszú útra! Hova tartott és miért?
- Mit vásárolt? Mi volt a gondja?
- Mit olvasott a Szentírásból a kincstárnok? Olvasd el a kép alatti szöveget! Próbáld meg megmagyarázni, mit is jelent ez a mondat!
- Kivel találkozott az úton?
- Hogy magyarázta el Fülöp azt a mondatot, amit az etióp főember nem értett?
- Mi történt a víznél?
- Miért örült az etióp főember?

2. Imádságra nevelés: Isten velünk van az úton

Ráfelelős imádság, amelyben felváltva az egész osztály és az önként jelentkezők mondják az imádság szövegét.

a) Ismerkedés az imádsággal

Az imádság teljes szövegét a tábláról felolvassa a csoport együtt (a felolvasással gyakorolják a szöveget, és az imádság tartalmával is ismerkednek).

b) Imádság szövegének megbeszélése.

c) Önkéntesek kiválasztása.

Feladatuk: hangosan felolvasni.

d) Imádkozás

műfaj	dicsőítő
megfogalmazás	kötött
imádkozás	közös és egyéni
csoport felosztása	3 önkéntes
kapcsolódás	Isten jelenléte, Isten gondviselése
hely	óra vége
fejlesztési terület	<ul style="list-style-type: none"> • Isten iránti bizalom erősítése

<p>Imádság szövege: Mindenki: Velünk vagy az úton. 1. Önkéntes: Akármerre járok, biztos lehetek abban, hogy Te velem vagy. Mindenki: Velünk vagy az úton. 2. Önkéntes: Éjjel-nappal figyelsz rám, esőben-szélben sem hagysz egyedül. Mindenki: Velünk vagy az úton. 3. Önkéntes: Bármi történik velem, tudom, hogy szeretsz és velem vagy. Mindenki: Velünk vagy az úton. Ámen</p>	hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • ráfelelős imádság gyakorlása
	hittanoktató	felváltva imádkoznak közösen
	eszközök	vezeti a közös imádságot <ul style="list-style-type: none"> • nyomtatott szöveg • tábla
	ötlet alapja	https://www.mikula-kurt.net/lieder-des-monats-2017/gott-ist-mit-uns-unterwegs/

3. A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 136. zsolt. 26. verse: Áldjátok az Úr Istent

Református Énekeskönyv: 395. dics. 2-3. verse: Szeretettelben összeforrva

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 29. Főember az úton (+TKEI és TKGY)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 115. A Pünkösdeknek (+JÁÉ, RÉ)